Bijlage 2 bij Raadsinformatiebrief dashboard Jeugd Wassenaar mei 2022
Zaaknummer Z/22/065660/300808
24 mei 2022

Data en stand van zaken lokale maatregelen jeugd Wassenaar

Inleiding

In het raadsbesluit van 1 april 2021 (z/21/050807/231370) is een aantal lokale maatregelen aangenomen om de overschrijdingen op de Jeugdhulp om te buigen. In dit document schetsen we eerst de algemeen toegankelijke voorzieningen voor jeugdhulp voordat we ingaan op de afzonderlijke kostenbesparende maatregelen.
Daarnaast schetsen we een aantal andere ontwikkelingen. Daarbij moet de kanttekening gemaakt worden dat de verschillende lokale jeugdhulporganisaties niet in eenzelfde registratiesysteem werken, waardoor het (nog) niet mogelijk is om deze gegevens te verwerken in het dashboard jeugd (in de raadsinformatiebrief benoemd). Tevens heeft de coronapandemie impact gehad op de jeugdhulp. Dit zullen we in het laatste hoofdstuk toelichten.

Op 1 april 2021 zijn de kostenbesparende maatregelen genomen die we in hoofdstuk 2 tot en met 12 nader zullen toelichten. De praktijkondersteuner GGZ jeugd bij de huisartsen (poh jeugd) en Intensieve Ambulante Gezinsbegeleiding (hoofdstuk 2 en 3) betreffen maatregelen waarvan de ontwikkeling in juli 2019 reeds gestart is. Per hoofdstuk is de stand van zaken per 1 maart 2022 per maatregel weergegeven, soms in cijfers en feiten en aangevuld met een voorbeeld, soms in een verwijzing naar een verslag of rapport. In het eerste hoofdstuk geven we een toelichting van het zorglandschap in de regio in de inrichting van de jeugdhulp in Wassenaar en we sluiten af met een hoofdstuk over de impact van corona op de jeugdhulp.

Met betrekking tot het amendement kostenbesparende maatregelen d.d. 1 april 2021 (Z/21/50807/231370/3) valt te stellen dat we door de inzet van lokale maatregelen het gebruik van lichtere zorgproducten uit de tweede lijn voorkomen. Denk hierbij vooral aan de inzet van kortdurende basis GGZ begeleiding van de poh jeugd en de lichte jeugdhulp (zoals intensieve ambulante gezinsbegeleiding) die thans beschikbaar is binnen het CJG en welke verder versterkt vorm wordt gegeven met de oprichting van het jeugdteam.

Inhoudsopgave

1. Jeugdhulp in Wassenaar 3

Gewoon opvoeden en opgroeien: Het Centrum voor Jeugd en Gezin 4

2. Praktijkondersteuner ggz-jeugd bij de huisartsen intensiveren 7

Achtergrond 8

3. Intensieve ambulante gezinsbegeleiding 9

4. Richtinggevend kader 10

5. Maximale bestedingsruimte 10

Resultaat 10

6. Join Us - jongerenwerk 11

7. Verplaatsen van jeugdhulp naar BSO+ 12

8. Toegang verstevigen en sociaal kernteam realiseren. 12

9. Doorverwijzen naar Wet langdurige zorg (Wlz) 13

10. Inzet ACT team 13

11. Het vergroten van de uitstroom door het zoeken naar woonruimte. 13

12. Het manifest van Wassenaar 14

Verdere verbetering verbinding onderwijs en jeugdhulp 14

13. Impact van corona op de jeugdhulp 15

1. Jeugdhulp in Wassenaar

Sinds de start van de decentralisatie 1 januari 2015 is er hard gewerkt aan het realiseren van een breed scala aan preventieve voorzieningen met een laagdrempelig aanbod aan hulp bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. Daarnaast is ingezet op de samenwerking met diverse partners, waaronder de huisartsen, het centrum voor jeugd en gezin en de scholen. Ook wordt binnen de regio Haaglanden ingezet op een zoveel mogelijk uniforme uitvoering van de geïndiceerde jeugdhulp in samenwerking met de jeugdzorgaanbieders. Het zorglandschap van de jeugdhulp in regio Haaglanden is in de afbeelding hieronder weergegeven.

De jeugdhulp die valt binnen het onderdeel ‘gewoon opvoeden en opgroeien’ noemen we ook wel de eerstelijns jeugdhulp. Dit is hulp die voor iedereen toegankelijk is en hiervoor is geen verwijzing nodig. Hieronder vallen voornamelijk preventieve of lichte vormen van jeugdhulp. De specialistische jeugdhulp noemen we ook wel de tweedelijns jeugdhulp. Deze is niet voor iedereen toegankelijk: hiervoor is een verwijzing nodig vanuit de jeugdconsulent, huisarts (poh jeugd), jeugdarts of het gedwongen kader. De eerstelijns en tweedelijns jeugdhulp zijn vrijwillig, jeugdhulp vanuit het gedwongen kader is opgelegd door de rechterlijke macht en niet vrijwillig.

We spreken soms ook over nuldelijns jeugdhulp. In het kader van preventieve jeugdhulp vallen hieronder alle algemene voorzieningen die zich richten op iedereen, zoals bijvoorbeeld de bibliotheek, of op bepaalde groepen, zoals vrijwilligersorganisaties als Humanitas of JES Rijnland.

Gewoon opvoeden en opgroeien: Het Centrum voor Jeugd en Gezin

Het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) in Wassenaar is een samenwerkingsverband tussen verschillende organisaties: De kernpartners zijn Algemeen Maatschappelijk Werk en School Maatschappelijk Werk van Kwadraad, Stichting Schooladviesdienst Wassenaar, Jeugdgezondheidszorg Zuid West, Stichting MEE, Jeugdformaat (intensieve ambulante gezinsbegeleiding), Stichting Jeugd en Jongerenwerk en de gemeente Wassenaar.
Verder zijn Stichting Kinderdagverblijven Wassenaar, de Verloskundigenpraktijken, het onderwijs in Wassenaar, politie Haaglanden (bureau Wassenaar), en anderen als ketenpartners betrokken.

Over iedere organisatie staat kort aangegeven welke ondersteuning, hulpverlening en/of diensten geleverd worden in Wassenaar.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

JGZ richt zich op het bevorderen van een gezonde groei en ontwikkeling van kinderen in de leeftijd tot 18 jaar. Naast het kind staat de opvoeder centraal. Ook wordt rekening gehouden met de omgeving waarin het opgroeit. Extra aandacht gaat uit naar kinderen en gezinnen waar gezond en veilig opgroeien niet vanzelfsprekend is.

<u>Jeugdgezondheidszorg op het consultatiebureau en op school</u>

Al tijdens de zwangerschap kan JGZ ondersteuning bieden. Tot 4 jaar bezoekt een kind regelmatig het consultatiebureau. Hier wordt de groei en ontwikkeling gevolgd. De ouder/verzorger kan hier terecht met vragen. Ook kan het kind ingeënt worden tegen een aantal kinderziekten. Als vragen op het consultatiebureau onbeantwoord blijven, kan de verpleegkundige thuis op bezoek komen. Om de groei en ontwikkeling van een kind goed te volgen, is de JGZ regelmatig op school om het kind te onderzoeken/screenen. Daarnaast wordt het kind in deze periode op bepaalde leeftijden ingeënt.

<u>Alle taken op een rij</u>

Het Basispakket preventie benoemt de volgende activiteiten, die de JGZ actief aan alle ouders en kinderen aanbiedt:

- D.m.v. spreekuren monitoren , screenen en signaleren
- Vaccineren
- Inschatten zorgbehoefte en advies
- Preventieve voorlichting (individueel of collectief)
- Normaliseren
- Toeleiden tot zorg
- Begeleiding ouderschap (o.a. Stevig Ouderschap)

Jongerenwerk

- Het jongerenwerk werkt met jongeren tussen de 10 en 23 jaar.
- Coachen van individuele jongeren op het gebied van school, werk, vrije tijdsbesteding
- Contact leggen met groepen jongeren op straat om hun wensen en eventuele problemen in kaart te brengen.
- Jongeren ondersteunen, motiveren en begeleiden in het opzetten van activiteiten of projecten.
- Bemiddelen tussen jongeren onderling en/of derden zoals buurtbewoners, middenstanders, gemeente, politie en overige instanties.
- Adviseren en ondersteunen van instanties die gericht zijn op onze doelgroep.
- Aanbieden van voorlichting en trainingen met aansluitende thema’s om jongeren preventief te ondersteunen en adviseren bij maatschappelijke vraagstukken. Hierbij worden ook ouderavonden georganiseerd.
- Door middel van methodieken, zoals meidenwerk en sportwerk, jongeren bewust maken van hun gedrag, vaardigheden en mogelijkheden.

Stichting MEE

MEE wordt door de gemeente en alle zorgkantoren ingekocht om onafhankelijke cliëntondersteuning te bieden. Cliëntondersteuning is er voor iedere burger, maar vooral kwetsbare burgers die minder zelfredzaam zijn en niet goed voor zichzelf op kunnen komen hebben baat bij een onafhankelijke en professionele cliëntondersteuner.
Cliëntondersteuning bestaat uit informatie, advies en kortdurende ondersteuning op alle leefgebieden en richt zich op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie. In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Wet Langdurige Zorg (Wlz) staat dat deze ondersteuning onafhankelijk, kosteloos en laagdrempelig moet zijn. Het belang van de cliënt is altijd het uitgangspunt! Iedere burger kan daarom een beroep doen op kosteloze en onafhankelijke cliëntondersteuning. Dit kan bijvoorbeeld ter ondersteuning bij het keukentafelgesprek zijn, bij vraagstukken rondom participatie of bij de aanvraag van een voorziening. Gemeenten, zorgaanbieders en zorgkantoren moeten hier actief op wijzen.
MEE is specialist in het werken voor mensen met:

- een verstandelijke beperking
- lichamelijke beperking
- chronische ziekte
- mensen die moeilijk leren
- niet-aangeboren hersenletsel
- een vorm van autisme.

Stichting Kwadraad

- Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), advies en begeleiding aan volwassenen 0-100 met hulpvragen op diverse levensgebieden
- Telefonisch- en inloopspreekuur op maandag en donderdag tussen 9.00 – 10.00 uur
- Deelname Formulierenbrigade op woensdag tussen 10.00 – 12.00 uur
- Schoolmaatschappelijk werk (SMW) op basisonderwijs en voortgezet onderwijs, kortdurende begeleiding, schoolondersteuning en toeleiding naar verdere zorg
- Sociaal Raadslieden werk (SR), voor juridisch advies en begeleiding
- Groepswerk zoals Houd me Vast, KIES, faalangstreductietraining basisonderwijs en Weerbaarheidsgroep 13-15 jaar
- Inzet van medewerkers bij Loket Welzijn Werk en Zorg (WWZ)
- Deelname aan het Veilig Verder Team (VVT)

School Advies Dienst (SAD)

- Kwaliteitszorg: advisering en/of begeleiding bij onderwijsinrichting en -vernieuwing.
    - Voor: Directies, sparringpartner/adviseur onderwijsontwikkeling en organisatieontwikkeling
    - Voor: Schoolteams, o.a. observatiesystemen, groepsplannen, keuze en implementatie nieuwe methodes, teamvergaderingen en studiemiddagen.
    - Voor: Leraren, klassenmanagement, didactiek
- Leerlingenzorg:
    - Psychodiagnostische onderzoeken
    - Didactische onderzoeken
    - Remedial teaching
    - Kindbesprekingen
    - Consultatieve leerlingbegeleiding/lerarenbegeleiding
    - IB-netwerk, RT-netwerk, netwerk hoogbegaafdheid
    - Studiemiddagen, scholing en begeleiding HGW
- Wekelijks spreekuur Opvoedingsondersteuning:
    - Wisselend op dinsdagochtend (CJG) en woensdagochtend (SAD) voor ouders met vragen over opvoeding, gedrag en ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 0-18 jaar.
    - Kortdurende Video- hometraining/ Video interactiebegeleiding.

Jeugdconsulenten

De taken van de jeugdconsulent zijn o.a.;

- Draagt zorg voor toeleiding tot de niet vrij toegankelijke zorg
- Vergroot de veiligheid van jeugdigen door het oplossen en beheersen van de crisissituatie
- Sluit aan bij de hulpvraag c.q. hulpbehoefte van het cliëntsysteem met in achtneming van eigen kracht van ouders en jeugdigen en inzetten van eigen netwerk.
- Analyseren en beoordelen van aanvragen, integraal ondersteuningsplan opstellen en vastleggen van documentatie binnen het gemeentelijke systeem
- Aanmeldingen beoordelen, zorgbehoeftebepaling doen op basis van het methodische verzamelen en analyseren van gegevens, in overleg met het cliëntsysteem en het multidisciplinaire CJG team
- Indien hulpverlening in het vrijwillige kader niet meer volstaat, leid de jeugdconsulent middels de jeugdbeschermingstafel toe naar de Raad van de Kinderbescherming
- De jeugdconsulent kan specifieke casusregie uitvoeren en evalueert ingezette processen.
- Stimuleert ketenpartner tot vroegtijdige signalering door consultatie en voorlichting

Intensieve ambulante gezinsbegeleiding (Jeugdformaat)

- Gezinscoach/ambulant hulpverlener
- In samenwerking met de jeugdige, het gezin en het netwerk
- Onderkennen en analyseren van de hulpvragen en de problematiek in (Multi problem) gezinnen, naar aanleiding hiervan opstellen hulpverleningsplan
- Realiseren van het plan en het hiertoe plegen van interventies
- Coördineren van samenwerking tussen alle betrokken hulpverleningsinstanties
- Indien nodig overdragen naar specialistische hulp
- Korte lijntjes met Ouderschap Blijft en Onderwijs Jeugdzorg
- Deelname aan het Veilig Verder Team (VVT) binnen het CJG.

2. Praktijkondersteuner ggz-jeugd bij de huisartsen intensiveren

De pilot praktijkondersteuner jeugd (poh jeugd) heeft positieve resultaten opgeleverd[1] en is zeer positief gebleken voor alle partijen:

- Voor de jeugdigen die niet doorverwezen hoefden te worden en hulp dichtbij huis kregen;
- Voor de huisartsen die gebruik konden maken van de expertise van de poh jeugd;
- Voor de gemeente vanwege de kosten die met de poh jeugd bespaard zijn.

De verschillende betrokken partijen, te weten de huisartsen, Indigo Haaglanden, de poh's jeugd, de gemeente en de lokale partijen binnen en verbonden aan het CJG ervaren de samenwerking als zeer prettig. De manier waarop er met elkaar samengewerkt wordt en het wederzijdse vertrouwen dat er is, vormen een goede basis voor het slagen van de pilot en de voortzetting van de inzet van de poh jeugd bij de huisartsen in Wassenaar. Per 1 april 2022 is de inzet van de praktijkondersteuner jeugd bij de huisartsen structureel.

Met de verdubbeling van de inzet van de poh jeugd naar 40 uur per week willen wij jaarlijks € 80.000,- aan kosten voor jeugdhulp besparen[2]. Dit resultaat hebben we in het eerste jaar van de pilot al ruimschoots behaald met een besparing van € 221.000,-. Bovendien was er in de eerste zeven maanden nog sprake van 20 uur per week inzet poh jeugd.

Tabel: Toelichting kostenbesparing jeugdhulp door inzet poh jeugd

Kostenbesparing poh jeugd **Over de periode: 1 okt 2020 t/m 31 sept 2021**	**Baten/lasten** **(in euro's, afgerond)**
Gemiddelde kosten traject tweedelijns jeugd GGZ:	**3.664**
Totaal aantal afgeronde cases	*152*
- **Waarvan afgerond zonder verwijzing:**	**90**
- **Waarvan verwezen naar het lokale jeugdteam (CJG)**	10
- **Waarvan verwezen naar tweedelijns jeugd GGZ**	52
Vermindering kosten tweedelijns jeugd GGZ	**330.000**
Kosten inzet poh jeugd:	-/- **109.000**
Besparing kosten jeugdhulp:	**221.000**
Minimaal resultaat maatregel poh jeugd per jaar (besluit kostenbesparende maatregelen 1 april 2021)	*80.000*
Extra gerealiseerde besparing	*141.000*

[1] Zie evaluatierapport bij raadsinformatiebrief d.d. 22 maart 2022 (z/22/063777/292338)
[2] Zie Raadsbesluit kostenbesparende maatregelen jeugd d.d. 1 april 2021 (Z/21/50807/231370/3)

Achtergrond

Op 1 oktober 2020 is de pilot praktijkondersteuner GGZ Jeugd (verder poh jeugd) voor anderhalf jaar gestart in de Wassenaarse huisartsenpraktijken om alle jeugdhulpvraagstukken van de huisartsen te behandelen. Huisartsen hebben een spilfunctie in de jeugdhulpketen en zijn vaak het eerste aanspreekpunt voor ouders en/of jeugdigen bij psychosociale problematiek.

Voor aanvang van de pilot zijn op hoofdlijnen de volgende doelstellingen geformuleerd[3]. Aan de hand van de kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie wordt het slagen van de pilot onderbouwd.

1. Verbetering van de signaleringsfunctie van de huisartsenpraktijk, waardoor medicaliseren en het onnodig vaststellen van stoornissen kan worden voorkomen. Hierdoor kunnen kinderen zo nodig sneller en op de juiste plek worden behandeld.

2. Integrale aanpak van psychosociale problematiek met aandacht voor omgevingsfactoren waardoor beter kan worden aangesloten bij de problematiek en behoefte van gezinnen die zich melden bij de huisarts.
3. Betere samenwerking en verbinding tussen de huisartsenpraktijk, de jeugdgezondheidzorg van de GGD Haaglanden, de jeugdconsulenten van de gemeente, JGGZ-instellingen, het onderwijs en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Uit de evaluatie van de pilot poh jeugd blijkt dat de doelstellingen van de pilot bereikt zijn. De functie poh jeugd is goed ingebed in de huisartsenpraktijken en er is sprake van een kwaliteitsslag van het lokale preventieve veld. Er worden namelijk meer jeugdigen en gezinnen dichtbij huis geholpen, zonder dat er wegens een doorverwijzing een zwaar dossier wordt opgebouwd. Daarbij leidt de inzet van de poh jeugd tot een vermindering van kosten voor tweedelijns jeugdhulp. De verschillende betrokken partijen, te weten de huisartsen, Indigo Haaglanden, de poh's jeugd en de gemeente ervaren de samenwerking als zeer prettig. De manier waarop er met elkaar (samen)gewerkt wordt en de basis van vertrouwen waar op dit gebeurt, vormen een goede basis voor het slagen van de pilot en structurele voortzetting van de inzet van de poh jeugd bij de huisartsen in Wassenaar. Om de kwaliteit van zorg te waarborgen, is de inzet van de poh jeugd bij de Wassenaarse huisartsen structureel ingebed.

[3] Projectplan Praktijkondersteuner GGZ Jeugd bij de huisartsen in Wassenaar, juni 2020

3. Intensieve ambulante gezinsbegeleiding

Intensieve ambulante gezinsbegeleiding (IAG) is een vorm van ambulante jeugd- en gezinshulp voor gezinnen met complexe problematiek en is semi-vrij toegankelijk, deze vorm van jeugdhulp is namelijk zonder beschikking inzetbaar vanuit het CJG. Met de inzet van IAG biedt de gemeente lokaal ambulante jeugdhulp, waardoor minder gezinnen gebruik hoeven te maken van specialistisch aanbod. Het beoogde effect hiervan is verder te normaliseren, namelijk hulp dichter bij huis te bieden waarvoor geen verwijzing nodig is, waardoor zwaardere dossiers worden voorkomen. Een neveneffect is kostenbesparing, doordat er minder (duurdere) specialistische jeugdhulp nodig is en we lokaal andere afspraken kunnen maken, bijvoorbeeld over een maximale duur van de trajecten.

In 2016 en 2017 werden de diensten zoals geboden onder IAG regionaal ingekocht. De regionale aanbesteding jeugdhulp 2018 volgens het Zeeuws model liet echter geen ruimte om in regionale contracten een paar aanbieders specifiek te contracteren voor de lokale teams. Er werd toen geadviseerd om in 2018 lokaal overeenkomsten af te sluiten met de betreffende partijen, zodat sprake was van continuïteit van zorg voor de gezinnen en behoud van de menskracht binnen de jeugdteams, waar de voorgaande jaren veel in was geïnvesteerd. De Colleges zijn in 2018 akkoord gegaan met het afwijken van het gemeentelijk inkoopbeleid en enkelvoudig onderhands te contracteren.

De toegang tot IAG verloopt via de lokale toegang: samen met de verschillende partners (CJG Wassenaar) wordt overlegd of IAG gewenst is bij een gezin. Er wordt geen indicatie afgegeven: de zorg is zonder beschikking toegankelijk. Er vindt minimaal twee keer per jaar evaluatie plaats tussen de gecontracteerde partij en de gemeente.

Tabel: Trajecten IAG 2020 en 2021

Trajecten IAG	2020	2021
Lopend	17 gezinnen met 26 kinderen (2 uit 2018) (15 2019)	13 gezinnen met 21 kinderen (5 uit 2019)
Afgesloten in zelfde jaar	13 kinderen;8 gezinnen	31 kinderen;6 gezinnen
Doorverwezen	8 gezinnen	8 gezinnen
Langer dan 1 jaar	1 gezin	5 gezinnen

IAG wordt ingezet voor 1,56 fte ad. € 159.000, - op jaarbasis. Een fulltime medewerker in april 2021 had een gemiddelde caseload van ruim 19 cliënten. IAG is een vorm van tweedelijns ambulante jeugdhulp welke in Wassenaar vanuit de toegang beschikbaar is. Door deze hulp via de toegang in te zetten heeft de gemeente meer grip op de kosten, onder andere door afspraken over de trajectduur (gemiddeld max. 6-9 maanden) en het tarief, dat vergelijkbaar is met of in sommige vallen lager dan varianten uit het jeugdhulp regio Haaglanden aanbod. We zien tegelijk dat een relatief laag aantal Wassenaarse cliënten gebruik maakt van ambulante hulp uit regio Haaglanden aanbod.

Het contract met Jeugdformaat dat IAG uitvoert, is verlengd tot 31 december 2022. Inmiddels is gebleken dat de huidige twee hulpverleners van Jeugdformaat per 1 april 2022 stoppen met hun werkzaamheden voor IAG. Jeugdformaat is er niet in geslaagd om geschikt personeel te vinden voor de uitvoering van IAG. Het contract is ontbonden, thans vinden er gesprekken plaats met meerdere aanbieders die IAG zouden kunnen bieden. Het streven is om in juni een overeenkomst met een geschikte partij te hebben. In de tussentijd worden de nieuwe aanmeldingen waar mogelijk opgepakt door de andere partijen binnen het CJG.

4. Richtinggevend kader

Het richtinggevend kader (RGK) is een per product opgestelde norm van aantal uren dat toegewezen mag worden. Het is ontwikkeld door het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden en wordt in de hele jeugdhulp regio Haaglanden geïmplementeerd.
Het RGK werkt als volgt: In het administratieve proces doet een aanbieder een verzoek om toewijzing (VOT) aan de gemeente nadat deze vanuit de intake met de cliënt een inschatting heeft gemaakt van de omvang en duur van de zorg die nodig is.
Met het RGK wordt beoogd om dialogen op gang te brengen waarmee beter gerichte en passende toewijzingen op casusniveau afgegeven kunnen worden. In dialoog kunnen meerdere prioriteiten op het gebied van kostenbesparing samenkomen: normaliseren, het benutten van eigen mogelijkheden, netwerk, voorveld en de raakvlakken met andere wetten.
Het RGK is in ontwikkeling en de implementatie is gaande, de resultaten zijn thans nog niet zichtbaar. Daarbij zijn er nog veel lopende trajecten op verwijzingen die gedaan zijn voordat het RGK werd ingevoerd. Om duurzame kwalitatieve en kostenbesparende effecten met het RGK te bereiken, is een duurzaam vervolg van implementatie nodig bij zowel de gemeenten als de jeugdzorgaanbieders. Daarbij hangt het instrument sterk samen met de totstandkoming van het sociaal kernteam jeugd en de normaliseringsagenda.

5. Maximale bestedingsruimte

De bestedingsruimte is een instrument voor geïndiceerde zorg die ingekocht is via de jeugdhulp regio Haaglanden en is een raming van de maximale omzet per kalenderjaar die de gemeente toekent aan een jeugdhulpzorgaanbieder. Maximale bestedingsruimte is een lichtere en meer flexibele variant van de harde budgetplafonds. Om binnen de gestelde bestedingsruimte te blijven zullen jeugdhulpaanbieders in 2021 9% minder hulp moeten bieden dan de trend, aldus het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.

Het doel van de bestedingsruimte is om:

- Het kostenbewustzijn van de aanbieders en verwijzers te verhogen en aan te geven dat het terugdringen van de kosten een gezamenlijke verantwoordelijkheid is;
- Grip te krijgen op de jeugdhulpuitgaven in de regio en binnen de gemeenten;
- Te voorkomen dat net als in vorige jaren de begroting van de gemeente overschreden wordt of op zijn minst beheerst en bewust overschreden wordt zodat de gemeente niet voor verrassingen komt te staan.

De contractmanager en de ketenregisseur voeren samen dialoog met aanbieders die hun maximale bestedingsruimte (75% van gemiddelde omzet jaren daarvoor) bijna bereiken. Zij wegen zakelijk af of overschrijding van de bestedingsruimte nodig is in verband met inhoudelijke of financiële proportionaliteit (geen andere aanbieder voorhanden, crisis etc).
De verwachting is dat vanuit de jeugdzorgaanbieders diverse kostenbesparende voorstellen gaan komen over hoe zij de zorg binnen hun organisatie anders kunnen inrichten om (kosten)efficiënter te kunnen werken.

Resultaat

Het implementatie- en borgingsproces van het richtinggevend kader en de bestedingsruimte is nog in gang en moet nog verdere inbedding vinden de komende drie à vier jaar. Het zal tijd in beslag nemen voordat financiële resultaten inzichtelijk zijn. Beide instrumenten zijn geïmplementeerd binnen de Jeugdhulpregio Haaglanden en de gemeente Wassenaar, alle aanvragen van aanbieders worden aan het richtinggevend kader getoetst. Het kostenbewustzijn van zowel aanbieders als verwijzers is verhoogd. Er wordt beter samengewerkt en de verantwoordelijkheid wordt breder gedragen dan voorheen

Administratie, beleid, contractmanager en consulenten zijn sinds 2021 actief bezig met het sturen op het Richtinggevend Kader en het indiceren op maat. In lijn met het juridisch advies zijn er vele gesprekken gevoerd met aanbieders over de mogelijkheden om hun bestedingen terug te dringen.

Meer dan 75% van de aanbieders zijn gesproken over het richtinggevend kader en de bestedingsruimte. Hierbij is gewerkt aan verwachtingen over en weer en zijn er afspraken gemaakt over de bestedingsruimte en de verantwoording ervan. De omvang van trajecten wordt vooraf beter ingeschat, zodat er een meer realistische prognose van het jeugdhulpgebruik gemaakt kan worden. Bij de verschillende aanbieders is nu bekend dat de gemeente Wassenaar kritisch en streng is over de aangevraagde zorg. De bestedingsruimte en het richtinggevend kader zijn echter niet van toepassing op zorg geboden vanuit verwijzingen die voor 2021 gedaan zijn.

6. Join Us - jongerenwerk

Sinds september 2021 organiseert het jongerenwerk Wassenaar Join-Us bijeenkomsten voor jongeren tussen de 12 t/m 18 en de 18 t/m 25 jaar die zich eenzaam voelen en/of meer of beter sociaal contact met leeftijdsgenoten willen. Deze activiteiten vinden om de week plaats en worden standaard begeleid door twee jongerenwerkers per bijeenkomst. De jongerenwerkers zijn door Join-Us geschoold om, vanuit de door hun ontwikkelde methodiek met de jongeren te werken aan meer en betere sociale contacten.

In het vierde kwartaal van 2021 (sinds de start in september 2021) waren er in de groep 12-18 jaar drie deelnemers, en in de 18+ groep zeven deelnemers. Jongeren kunnen in -en uitstromen, de verwachting was dat er meer jongeren bij zouden komen. De eerste periode van 2022 tot maart laat zien dat deze verwachting nauwelijks is uitgekomen. In beide groepen is één nieuwe aanmelding geweest. In de praktijk wordt gezien dat de deelnemers op papier ook niet altijd aansluiten in de praktijk. Dit heeft als gevolg dat de saamhorigheid minder wordt, de groepen uit elkaar vallen en er steeds minder jongeren aanwezig zijn bij de activiteiten.

Samen met het jongerenwerk is besloten nog eenmaal een campagne uit te zetten in het kader van JoinUs. Er hangen banners op scholen, en er is aandacht via de krant, social media en in communicatie naar partners. Deze campagne wordt begin april uitgezet. Half april zal het jongerenwerk op basis van de resultaten van de campagne met een advies komen om JoinUs wel of niet voor te zetten, afhankelijk van het aantal aanmeldingen op dat moment. In het kader van vraaggericht werken zal dat advies negatief zijn als er geen volle groep meer kan worden gerealiseerd (minimaal acht actieve deelnemers). Voor de individuen die daarna nog wel behoefte hebben aan opvolging zal maatwerk worden toegepast.

In het kader van de kostenbesparende maatregelen zullen we tevens een analyse maken van de huidige taken, rol en resultaten van het jongerenwerk. De analyse vormt de basis voor een mogelijke aanpassing van de opdracht voor het jongerenwerk vanaf 2023 die passend moet zijn binnen de nieuwe toegang en sociaal kernteam jeugd.

Met de inzet van Join Us hebben we een besparing ad. €5.000 per jaar beoogd. In 2021 is er voor drie jeugdigen een Join Us traject gestart, waardoor er geen geïndiceerd ambulante jeugdhulpvoorziening nodig was. Dit illustreert een besparing van € 15.000, namelijk het voorkomen van drie ambulante jeugdhulptrajecten van gemiddeld €5.000.

7. Verplaatsen van jeugdhulp naar BSO+

In het najaar van 2021 zijn er gesprekken geweest met de kinderopvang over het inzetten van jeugdhulp binnen de kinderopvang. Uit deze gesprekken is gebleken dat een groepsgerichte aanpak in de peuterperiode te duur is gezien de beperkte aantallen kinderen die hiervoor in aanmerking kunnen komen. Naar aanleiding van de gesprekken hebben de kinderopvang, de School Advies Dienst (SAD) en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) een gerichte analyse gemaakt van kinderen die in aanmerking zouden komen voor jeugdhulp. Dit betreft voornamelijk peuters met ingewikkeld, onbegrepen gedrag. Naar voren is gekomen dat er momenteel zo'n 6 - 8 peuters per locatie met gedragsproblematiek gesignaleerd zijn. De JGZ en de SAD ondersteunen de kinderopvang en ouders bij een groot deel van de voorkomende gedragsproblematiek bij peuters.

Per maart 2022 voeren wij de dialoog met de kinderopvang, SAD en JGZ over de mogelijkheden voor en haalbaarheid van een groepsgerichte aanpak. Indien hier aanleiding toe is streven wij ernaar om uiterlijk in juli 2022 een plan van aanpak gereed te hebben. De insteek is een normaliserende en de-medicaliserende aanpak, waarmee kinderen niet doorverwezen hoeven te worden naar de jeugdhulp.

Besparing door het verplaatsen van jeugdhulp naar BSO+ is afhankelijk van de mate waarin aanvullende begeleiding vanuit de jeugdzorg geboden moet worden. Op het moment dat jeugdhulp preventief geboden kan worden op de BSO, dan kan dit jaarlijks € 53.000 op tweedelijns jeugdhulp besparen.

8. Toegang verstevigen en sociaal kernteam realiseren.

Met het raadsbesluit van 1 april 2021 heeft de gemeenteraad een actieplan met kostenbesparende maatregelen vastgesteld, gericht op een lagere instroom, hogere uitstroom en sobere en doelmatige zorg. Per 2021 investeren we jaarlijks om dit jeugdteam vorm te geven, namelijk € 200.000 in 2021, € 400.000 in 2022 en € 600.000 in 2023 en 2024. Wanneer het toegangsteam volledig gevormd is en functioneert, beogen we een structurele jaarlijkse besparing van €450.000 op tweedelijns jeugdhulp, doordat meer jeugdigen en hun gezinnen passende begeleiding krijgen vanuit het jeugdteam. Met de extra inkomsten vanuit het Rijk in 2021 en 2022 (naar aanleiding van de lobby van gemeenten richting het Rijk) samen met de besparing die we thans inzichtelijk hebben met de poh jeugd, kunnen we echter stellen dat we de investeringen reeds eruit hebben.

We verwachten dat het jeugdteam eind 2022 geformeerd is. Het normaliseringsproces, namelijk het hulp verlenen vanuit het lokale jeugdteam in plaats van verwijzen naar jeugdhulp, zal naar verwachting drie tot vier jaar in beslag nemen. De effecten van de coronapandemie en van de toegenomen vluchtelingenstroom uit oorlogsgebieden op het jeugdhulpgebruik zijn nog niet in te schatten.

Cruciaal onderdeel van het raadsbesluit is de opdracht aan het College om binnen het investeringsbudget een duidelijke toegangsorganisatie/toegangsteam jeugd voor Wassenaar in te richten, waarbij de toegang ook jeugdhulp verleent.

In 2020 is er hard gewerkt om de weg naar het CJG te versterken door klantvriendelijker en laagdrempelig hulp in te kunnen zetten. Er kan nu digitaal worden aangemeld en is er een chatfunctie voor de inwoners als ze vragen hebben in het sociale domein.
Vanaf maart 2022 wordt het CJG aangestuurd op inhoud en resultaat door een coördinator van de gemeente. Waarbij de focus op afgelopen jaar voornamelijk heeft gelegen op interne werkprocessen, denk hierbij aan een gezamenlijk vertrekpunt en vanuit welke visie wordt er gekeken naar de vragen van inwoners.

Met de start van de coördinator is tegelijkertijd een projectteam geformeerd waar afgevaardigden van alle partijen binnen het CJG aan deelnemen. Dit projectteam (jeugd) zal elke maand vraagstukken behandelen en de hieruit komende resultaten voorleggen aan de kwartiermaker. De kwartiermaker heeft als opdracht om de gehele toegang (0-100) vorm te geven.

9. Doorverwijzen naar Wet langdurige zorg (Wlz)

Een indicatie voor zorg vanuit de Wlz wordt slechts afgegeven voor de meest complexe jeugdproblematiek. De Wlz indicatie kan worden afgegeven voor chronische problematiek waarvoor 24-uurs zorg en begeleiding nodig is en wanneer er voor een jeugdige wat betreft de problematiek en zorgbehoefte geen ontwikkelingsperspectief is.

Sinds 2021 komen jeugdigen met chronische psychische problematiek niet meer in aanmerking voor Wlz zorg. Hierdoor zal in de praktijk slechts een zeer beperkte groep jeugdigen in aanmerking kunnen komen voor een Wlz indicatie. Daarbij wordt er vanuit de Wlz een eigen bijdrage aan ouders gevraagd, wat voor zorg vanuit de Jeugdwet niet van toepassing is.

Samen met de regiogemeenten willen we een handleiding creëren voor de uitvoering waarmee de afbakening met en de toeleiding naar de Wlz voor de meest complexe jeugdigen eenvoudiger wordt. Wegens de personeelstekort in de lokale jeugdteams van de verschillende gemeenten en ook in Wassenaar, kan er thans niet met de gewenste snelheid uitvoering aan gegeven worden. We beogen om samen met de regiogemeenten in kwartaal vier een werkgroep Doorverwijzen Wlz vorm te geven om deze maatregel verder uit te werken.

We verwachten dat, wanneer de professionals uit het jeugdteam volledig getraind zijn, dat het scherper verwijzen naar de Wlz € 85.000 per jaar kan besparen op de inzet van dure tweedelijns jeugdhulp. Dat houdt in dat er jaarlijks gemiddeld één jeugdige met zeer complexe problematiek extra wordt verwezen naar de Wlz.

10. Inzet ACT team

In 2021 zijn een aantal medewerkers vertrokken. Een succesvolle werving heeft geleid tot een volledige aanvulling van het team eind 2021. Daarmee is het gestelde doel behaald, namelijk de inzet van een volledig team van procesregisseurs.

Met het raadsbesluit van 1 april 2021 hebben we een jaarlijkse besparing beoogd ad. € 13.000 door een ACT team te vormen vanuit vast dienstverband. Voorheen werkten de procesregisseurs vanuit detacheringsbasis, wat duurder is. Per eind 2021 is de formatie van het team procesregisseurs volledig en vanuit dienstverband, hiermee halen we per 2022 het besparingsdoel.

11. Het vergroten van de uitstroom door het zoeken naar woonruimte.

Op 16 september 2021 is de kick-off voor Kamers met aandacht geweest. Er worden kamers (met aandacht) geworven voor jeugdigen die door Jeugdformaat, Impegno en het Leger des Heils hiervoor zijn geselecteerd hiervoor. Tot heden toe is er geen gebruik gemaakt van deze laagdrempelige voorziening, omdat Kamers met Aandacht niet het passende huisvestingsinstrument is dat jongeren nodig hebben. Jongeren willen geen hospita. Ze willen zelfstandig wonen, ook met begeleiding, indien noodzakelijk.
Onderzocht wordt of het huidige aanbod van de woningbouwverenigingen in Wassenaar beter geschikt is voor deze jongeren.

Een besparing door het realiseren van alternatieven voor residentiële jeugdhulp, afhankelijk of een jongere in pleegzorg of instelling zit, is reëel. Echter, het realiseren van goedkope jongerenwoningen en gezinshuizen is een uitdaging. De beoogde besparing ad. € 100.000 per jaar is 1-op-1 afhankelijk van de realisatie van deze woningen.

12. Het manifest van Wassenaar

Het manifest beoogt een bijdrage te leveren aan normaliseren, de kostenverlaging en verhoging van de effectiviteit van de jeugdhulp. Het gaat om een cultuuromslag bij zowel de inwoners, professionals en beleidsadviseurs en – beslissers van gemeenten. De centrale vraag is wat kun je feitelijk zelf, en wat kun je absoluut niet waarbij je hulp nodig hebt.
Normaliseren, de kostenverlaging en verhoging van de effectiviteit van de jeugdhulp hangen nauw met elkaar samen. Kostenverlaging vraagt van betrokkenen dat ze een kostenbewustzijn ontwikkelen binnen en buiten de gemeente. Het verhogen van de effectiviteit van de jeugdhulp vraagt om integraal en gezinsgericht denken en handelen van alle betrokkenen binnen en buiten de gemeente. Het manifest van Wassenaar moet ervoor zorgen dat alle betrokken organisaties samen met de gemeente hieraan werken.

Het manifest vraagt van alle betrokkenen dat zij handelingsverlegenheid omzetten in actief signaleren van problemen. Hoe langer we wachten met interventies, des te duurder wordt de hulpverlening. Wassenaar kent nog geen volledige signaleringsstructuur van 0-100 jaar. Bijvoorbeeld: SAD en JGZ screenen sinds kort risicokinderen in de kinderopvang. In andere leeftijdsgroepen gebeurt dat nog niet of onvolledig.

Onder het motto “Wat je als gemeente van de buitenwereld vraagt, moet je eerst zelf waarmaken”, zijn wij op 17 maart 2022 gestart met een interne bijeenkomst voor beleidsmedewerkers gericht op normaliseren en kostenbewustzijn, integrale aanpak en gezinsgericht handelen. Vanwege corona is deze bijeenkomst in december 2021 niet doorgegaan. Een vervolgbijeenkomst met de uitvoering en externe partijen staat gepland voor het tweede en derde kwartaal 2022.

We verwachten dat het normaliseringsproces van het jeugdteam drie tot vier jaar in beslag neemt. Het ontwikkelen en borgen van werkprincipes vanuit het manifest loopt gelijk aan de doorontwikkeling van het jeugdteam. Daarna kan het manifest de beoogde € 50.000 gaan besparen op jeugdhulp, doordat tweedelijns trajecten voorkomen worden door het sterke normaliserende en de-medicaliserende karakter van het lokale jeugdteam.

Verdere verbetering verbinding onderwijs en jeugdhulp

De data over de jeugdhulp laten zien dat vooral vanaf het 12de levensjaar veel jeugdhulp ingezet moet worden, vooral jeugd GGZ in de tweede lijn. Reden om te werken aan een vroeg-signaleringsstructuur in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs.
De inzet van het schoolmaatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg en SAD hebben er al voor gezorgd dat er vroeger en beter gesignaleerd wordt. Echter, de cijfers en analyse van de casuïstiek laten zien dat het nog beter en eerder moet kunnen. Partijen hebben aangegeven dat het nog ontbreekt aan een integrale aanpak. In het tweede kwartaal van 2022 is een overleg gepland met de kinderopvang, SAD en gemeente om de integrale aanpak te verstevigen en andere partijen, zoals JGZ, uit te nodigen hieraan een bijdrage te leveren.

SAD voert sinds begin 2022 in klas 2 van het voortgezet onderwijs onderzoek uit naar de sociaal-emotionele situatie van leerlingen in coronatijd. De uitkomsten hiervan zullen eind 2de kwartaal 2022 beschikbaar komen. De samenwerking tussen het onderwijs en de jeugdzorg moet beter naast de grote en actieve rol die de School Advies Dienst (SAD) op dit onderwerp al inneemt.

Gezamenlijk brengen we al het huidige preventieve jeugdhulp- en onderwijs ondersteuningsaanbod in kaart, om in beeld te krijgen wat er is, dubbelingen helder te krijgen en scholen een overzicht te kunnen geven wat er in te zetten is in het preventieve veld.

13. Impact van corona op de jeugdhulp

In het voorjaar van 2021 is, op verzoek van de samenwerkende jeugdhulpaanbieders in jeugdhulp regio Haaglanden, een nieuw onderzoek naar de impact van corona op de jeugdzorg uitgevoerd. Uit de enquête is gebleken dat vooral bij de GGZ de instroom fors stijgt. Dit zorgt nog steeds voor wachtlijsten, wat volgens de aanbieders zorgt voor een toename van crisis. Jeugd en Opvoedhulp (J&O) verwacht een inhaalslag te maken. Alle organisaties stonden onder hoge druk vanwege corona en het effect daarvan op het personeel. De afname van het aantal coronabesmettingen zet sterk door. De druk op de organisaties neemt langzaam af. We weten uiteraard nog niet of corona in de herfst in heftigheid zal terugkeren.

De meeste aanbieders verwachten nog steeds een toename van de zorgvraag nadat alle coronamaatregelen opgeheven zijn. Tot op de dag van vandaag is dat nog niet zichtbaar.
De vraag is of de uitgestelde zorg alsnog omgezet wordt in een daadwerkelijke hulpvraag. Bijvoorbeeld, jeugdigen die nu niet naar school gaan, waardoor problemen niet worden gezien. Bepaalde klachten die niet tot uiting komen, zoals sociale angst. Ook zijn de wachtlijsten te lang, waardoor er alleen maar opstapeling plaatsvindt.
Een deel van de NPO-gelden zijn ingezet om te achterhalen of leerlingen van het voortgezet onderwijs in toenemende mate sociaal-emotionele problemen ervaren vanwege corona.
SAD en Jongerenwerk voeren derhalve gesprekken met alle leerlingen van klas 2 van het VO om te achterhalen wat er daadwerkelijk speelt. Daarbij zijn er extra uren schoolmaatschappelijk werk ingezet om ondersteuning te bieden bij de mogelijk toegenomen sociaal-emotionele problematiek onder de Wassenaarse leerlingen. De verwachting is dat de uitkomsten voor de zomervakantie bekend zullen zijn. De eerste screeningsresultaten onder leerlingen van klas 2 in het voortgezet onderwijs laten voor alsnog geen verontrustend beeld zien.